

Μίντζα, Μ. (2019). «Μια αγκαλιά από μουσικούς σωλήνες»: Προσεγγίζοντας τη διαφορετικότητα με τη χρήση των boomwhackers στο μάθημα της μουσικής. Στο Θ. Ράπτης & Δ. Κόνιαρη (Επιμ.), *Μουσική Εκπαίδευση και Κοινωνία: νέες προκλήσεις, νέοι προσανατολισμοί. Πρακτικά 8ου Συνεδρίου της Ε.Ε.Μ.Ε.* (σσ. 52–56). Θεσσαλονίκη: Ε.Ε.Μ.Ε.

**«Μια αγκαλιά από μουσικούς σωλήνες»:
Προσεγγίζοντας τη διαφορετικότητα με τη χρήση των boomwhackers
στο μάθημα της μουσικής**

Μαρίνα Μίντζα
Εκπαιδευτικός Μουσικής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση
rinaki11@yahoo.gr

Οι πολιτικοοικονομικές εξελίξεις των τελευταίων δεκαετιών έχουν δημιουργήσει μια νέα γεωπολιτισμική πραγματικότητα στην οποία κυριαρχεί η μετανάστευση λαών. Η Ελλάδα αποτελεί μία χώρα που επιλέγεται συχνά ως μεταναστευτικός προορισμός. Το γεγονός αυτό έχει πολυποικίλες συνέπειες για την ελληνική κοινωνία, όπως η διαμόρφωση μιας νέας πληθυσμιακής σύνθεσης στο ελληνικό σχολείο. Για το λόγο αυτό, καθίσταται πιο αναγκαίο από ποτέ, η εφαρμογή μεθόδων διδασκαλίας που να προάγουν τον σεβασμό και την αποδοχή του διαφορετικού. Η Μουσική είναι ένα γνωστικό αντικείμενο που προσφέρεται για την καλλιέργεια αυτών των κοινωνικών αξιών. Ειδικότερα, οι μουσικοί σωλήνες boomwhackers μπορούν να βοηθήσουν προς τη συγκεκριμένη κατεύθυνση, καθώς οι μαθητές οργανώνονται σε ομάδες, διατυπώνουν ιδέες και συναποφασίζουν προκειμένου να εκτελέσουν μία μουσική δραστηριότητα. Το εργαστήριο αυτό είχε ως στόχο να αναδείξει τη χρήση των μουσικών σωλήνων ως ένα εκπαιδευτικό εργαλείο που μπορεί να βοηθήσει στο σχεδιασμό ενός μαθήματος που θα εστιάζει στην αποδοχή της ετερότητας και τη διαμόρφωση προσωπικοτήτων, ικανών να ανταποκριθούν στις ανάγκες μιας σύγχρονης κοινωνίας όπου συνυπάρχουν και αλληλεπιδρούν πολλοί διαφορετικοί πολιτισμοί.

Λέξεις κλειδιά: μουσικοί σωλήνες boomwhackers, διαφορετικότητα, βιωματικές δραστηριότητες, ηχοϊστορία, τραγούδι

**«A hug of musical tubes»:
Towards the diversity using boomwhackers in the music class**

Marina Mintza
Music Teacher in Elementary Schools
rinaki11@yahoo.gr

The political and economical conditions in recent years, have led to an immigration boom. Greece is among the countries that are often chosen as a destination by immigrants. This new status has a great impact not only on greek society in general, but also on the population composition of schools in particular. For that reason, it is imperative that educators will implement practices that promote the respect and acceptance of the “diverse”. Music is a subject that cultivates these kind of social skills. The musical tubes boomwhackers especially, have much to offer towards this direction, as pupils join in small groups, express and propose ideas and decide together in order to perform a musical activity. The main goal of this workshop is to feature music tubes boomwhackers as a useful tool that will assist music teachers towards planning a music lesson which will focus on cultural diversity acceptance and the creation of personalities capable of facing the needs of a contemporary society, where different cultures co-exist and interact.

Keywords: music tubes, boomwhackers, diversity, experiential activities, sound story, song

Εισαγωγή

Οι πολιτικοοικονομικές εξελίξεις των τελευταίων δεκαετιών έχουν δημιουργήσει μια νέα γεωπολιτισμική πραγματικότητα στην οποία, κυριαρχεί, ανάμεσα σε άλλα, και η μετανάστευση λαών από χώρες των Βαλκανίων και της Μέσης Ανατολής προς τις πλουσιότερες χώρες του Ευρωπαϊκού Βορρά. Η Ελλάδα ως γεωγραφικό σταυροδρόμι αυτών των χωρών επιλέγεται συχνά ως ένας από τους ενδιάμεσους ή μόνιμους μεταναστευτικούς προορισμούς. Το γεγονός αυτό έχει πολυποίκιλες συνέπειες για την ελληνική κοινωνία, όπως η διαμόρφωση μιας νέας πληθυσμιακής σύνθεσης στο ελληνικό σχολείο.

Οι τάξεις των ελληνικών σχολείων διακρίνονται πλέον από μία ποικιλομορφία ως προς την χώρα προέλευσης των μαθητών, γεγονός που δημιουργεί την ανάγκη για την εφαρμογή πρακτικών οι οποίες συμβάλλουν στην ανάπτυξη της διαπολιτισμικής τους συνείδησης. Τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών Μουσικής έχουν, μεταξύ άλλων, και διαπολιτισμικό προσανατολισμό ωθώντας ολοένα και περισσότερους εκπαιδευτικούς να χρησιμοποιούν μεθόδους και στρατηγικές διδασκαλίας που προάγουν τον σεβασμό και την αποδοχή του διαφορετικού, καθώς και την δημιουργική αλληλεπίδραση που δημιουργείται από τη συνύπαρξη ατόμων και ομάδων με πολιτισμικές διαφορές.

Επιπρόσθετα, η μουσική είναι ένα γνωστικό αντικείμενο που προσφέρεται για την καλλιέργεια διάφορων κοινωνικών αξιών όπως είναι η συνεργασία, η ανταλλαγή διαφορετικών ιδεών και αντιλήψεων, και η επικοινωνία μεταξύ των μελών μιας ομάδας. Μέσα από το τραγούδι, τη μουσική εκτέλεση, τη σύνθεση και μια σειρά άλλων βιωματικών δραστηριοτήτων, οι μαθητές συνυπάρχουν, δημιουργούν, αποκτούν μουσικές γνώσεις και αναπτύσσουν κοινωνικές δεξιότητες. Ειδικότερα οι μουσικοί χρωματιστοί σωλήνες boomwhackers μπορούν να βοηθήσουν προς τη συγκεκριμένη κατεύθυνση, καθώς οι μαθητές οργανώνονται σε μικρές ομάδες, διατυπώνουν ιδέες και συναποφασίζουν προκειμένου να εκτελέσουν μία μουσική δραστηριότητα.

Στο εργαστήριο αυτό, οι παραπάνω στόχοι θα επιτευχθούν: α) μέσα από την αφήγηση και τη μουσική επεξεργασία της Ηχοϊστορίας «Μια αγκαλιά από μουσικούς σωλήνες», β) την εκμάθηση και εκτέλεση του παραδοσιακού τραγουδιού «Σόμα Ντομ Τζάνγκαλ» (Σενεγάλη) με τη χρήση των boomwhackers. Η Ηχοϊστορία αναδεικνύει την ομορφιά της διαφορετικότητας και ιδιαιτερότητας του κάθε σωλήνα «ήρωα», χωρίς την οποία οι ήχοι θα ήταν μονότονοι, με ελάχιστο μουσικό ενδιαφέρον. Έτσι, οι μαθητές έρχονται σε επαφή με τη θεμελιώδη αρχή της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης που είναι η αποδοχή του διαφορετικού αλλά και με τη θετική αλληλεπίδραση που μπορεί να επιτευχθεί από αυτήν. Σε επόμενο στάδιο, η εκμάθηση και συνοδεία τραγουδιών άλλων χωρών με τους μουσικούς σωλήνες συμβάλλει στην εξοικείωση με το ξένο, το άγνωστο, το μακρινό, μέσα από τη χρήση ενός ελκυστικού εργαλείου για τα παιδιά, όπως είναι οι μουσικοί σωλήνες.

Στο πλαίσιο αυτό, οι μουσικοί σωλήνες boomwhackers αποτελούν ένα χρήσιμο και εύρηστο εκπαιδευτικό υλικό στα χέρια του εκπαιδευτικού που θα συμβάλει στο σχεδιασμό ενός μαθήματος, το οποίο θα βοηθά στην ανάπτυξη της αίσθησης του ανήκειν σε μια ευρύτερη κοινότητα, εκείνη του «παγκόσμιου χωριού» και θα εστιάζει στην αποδοχή της ετερότητας, η οποία και χρωματίζει την κάθε μας στιγμή. Ένα μάθημα που θα διασφαλίζει τη συμμετοχή όλων.

Περιγραφή εργαστηρίου

Σκοπός: Η χρήση των boomwhackers ως εκπαιδευτικό εργαλείο για την αποδοχή της διαφορετικότητας

Μέσα/Υλικά

- Η/Υ ή cd player
- 2 διατονικά και 1 χρωματικό σετ boomwhackers
- Κρουστά όργανα Orff: τύμπανο, 2 μαράκες, 2 ξύστρες
- Το τραγούδι Salibonani σε αρχείο mp3
- Το κείμενο της Ηχοϊστορίας: «Μια αγκαλιά από μουσικούς σωλήνες» (Περακάκη & Μίντζα, 2018, σσ. 30-34)
- Γραφική παρτιτούρα του τραγουδιού «Είμαστε όλοι μι' αγκαλιά» (Περακάκη & Μίντζα, 2018, σελ. 33)
- Track 14 από το Audio CD4 του *Μουσικού Ανθολογίου για Α' - ΣΤ' Δημοτικού*
- Παρτιτούρα από το *Μουσικό Ανθολόγιο Α'-ΣΤ' Δημοτικού*, σελ. 138

Στόχοι:

Οι μαθητές να:

- Γνωρίσουν τη διαφορετικότητα ως ένα στοιχείο που εμπλουτίζει και επιδρά θετικά στις ζωές των ανθρώπων μέσα από το παράδειγμα μιας ηχοϊστορίας.
- Εξοικειωθούν με τραγούδια άλλων πολιτισμών με παιγνιώδη τρόπο μέσα από τη χρήση ενός ελκυστικού εργαλείου για τα παιδιά, όπως είναι οι μουσικοί σωλήνες.
- Αποκτήσουν μια διευρυμένη οπτική για τον κόσμο, χωρίς προκαταλήψεις και στερεότυπα μέσα από την ενεργό συμμετοχή τους στην αναπαραγωγή του μουσικού δημιουργήματος ενός άλλου πολιτισμού.
- Αυτοσχεδιάσουν με τη φωνή, το σώμα, κρουστά όργανα και τους σωλήνες.
- Εκτελέσουν και επεξεργαστούν ένα τραγούδι με τους μουσικούς σωλήνες, άλλα κρουστά και body percussion.

Πορεία Διδασκαλίας

Εισαγωγική Δραστηριότητα: Salibonani (Ζιμπάμπουε)

Salibonani

Καταγραφή: Lenka Pospisilova

Ζιμπάμπουε

- ⇒ Ο εκπαιδευτικός μουσικής και οι μαθητές βρίσκονται σε κύκλο. Ο εκπαιδευτικός καλωσορίζει τους μαθητές αναγραμματίζοντας λέξεις από το τραγούδι Salibonani (bonosali, salibo, κτ.λ) τις οποίες συνοδεύει με μία κίνηση καλωσορίσματος. Οι μαθητές τον μιμούνται.
- ⇒ Κάθε μαθητής χαιρετάει την ομάδα λέγοντας μία λέξη (χωρίς νόημα) με όποιον τρόπο θέλει και οι υπόλοιποι επαναλαμβάνουν.
- ⇒ Ακούνε το τραγούδι και χορεύουν ελεύθερα στο χώρο. Κάθε φορά που ο εκπαιδευτικός σταματάει το τραγούδι, χαιρετούν όποιον βρίσκεται δίπλα τους εκείνη τη στιγμή με μία κίνηση, χωρίς λόγια.

Ηχοϊστορία: «Μια αγκαλιά από μουσικούς σωλήνες»

Ένα τύμπανο, δύο ξύστρες και ένα ζευγάρι μαράκες αποφασίζουν να βοηθήσουν το φίλο τους το σωλήνα Ντο να βρει και άλλους μουσικούς σωλήνες για να μη νιώθει άλλο μόνος του. Μέσα από αυτή την μικρή τους περιπλάνηση, γνωρίζουμε διαφορετικούς χαρακτήρες μουσικών σωλήνων που επιλέγουν να βάλουν στην άκρη οποιαδήποτε διαφωνία τους προκειμένου να γίνουν μια μεγάλη παρέα που παίζει και τραγουδάει μελωδίες.

Ο εκπαιδευτικός μουσικής πραγματοποιεί τις ακόλουθες εισαγωγικές δραστηριότητες:**α) Μουσικός διάλογος με τα όργανα / αυτοσχεδιασμός**

Οι μαθητές στέκονται αντικριστά κρατώντας από ένα σωλήνα/κρουστό όργανο: Ένας μαθητής παίζει έναν ρυθμό της επιλογής του και ο δεύτερος παίζει έναν άλλον ρυθμό, ως απάντηση. Αλλάζουν ρόλους.

β) Μίμηση του τονισμού των λέξεων και του ύφους ομιλίας του αφηγητή με τα μουσικά όργανα

Ο εκπαιδευτικός απαγγέλλει προτάσεις από την ηχοϊστορία χρωματίζοντας τη φωνή του και κάθε μαθητής παίζει το μουσικό σωλήνα/κρουστό όργανο που κρατάει προσπαθώντας να μιμηθεί μουσικά το ύφος της ανάγνωσης.

γ) Εκμάθηση του τραγουδιού «Μια αγκαλιά από μουσικούς σωλήνες» με τους μουσικούς σωλήνες χρησιμοποιώντας τη γραφική παρτιτούρα:

7
σελ. 33

ΜΟΥΣΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ 4
Ηχοϊστορία

Είμαστε όλοι μι' αγκαλιά

Παί- ζω τρέ- χω και γε- λώ παί- ζω τρέ- χω τρα- γου- δώ

Τι χα- ρά τι ό- μορ- φιά Εί- μα- στεό- λοι μι'α- γκα- λιά

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΜΟΥΣΙΚΟΥΣ ΣΩΛΗΝΕΣ BOOMWHACKERS / ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ © FAGOTTOBOOKS 2018

- ⇒ Οι μαθητές χωρίζονται σε τρεις ομάδες: α) εκείνων που επενδύουν μουσικά την ιστορία με ήχους της φωνής και του σώματος β) των κρουστών οργάνων / ηρώων (μαράκες, τύμπανα, ξύστρες, γ) των χρωματιστών σωλήνων (Boomwhackers): κάθε μαθητής κρατά κι από ένα σωλήνα.
- ⇒ Ο εκπαιδευτικός διηγείται την ηχοϊστορία και κάθε φορά που σταματάει την ανάγνωση, παίζει ο αντίστοιχος μαθητής/ομάδα αυτοσχεδιάζοντας: η ομάδα των ήχων παίζει κάθε φορά που πρέπει να αναπαραστήσει ηχητικά μία λέξη ή κατάσταση της ιστορίας, η ομάδα των κρουστών οργάνων κάθε φορά που μιλάει ή κινείται το τύμπανο, οι ξύστρες και οι μαράκες ως ήρωες και τέλος κάθε σωλήνας όταν πρέπει να μιμηθεί ηχητικά τα λόγια του αντίστοιχου σωλήνα/ήρωα στην ιστορία.

Σε επόμενη διήγηση της ηχοϊστορίας, οι μαθητές αλλάζουν ρόλους. Αν πρόκειται να παρουσιαστεί ως δρώμενο, η επεξεργασία μπορεί να κρατήσει όσες φορές κρίνει ο εκπαιδευτικός προκειμένου να αποκτήσει μία τελική μορφή.

Σόμα Ντομ Τζάνγκαλ (Σενεγάλη)

Οι μαθητές θα μάθουν να εκτελούν το τραγούδι *Σόμα Ντομ Τζάνγκαλ* (Μτφρ: *Διάβαζε για μου*) με τους μουσικούς σωλήνες. Πρόκειται για ένα αντιφωνικό τραγούδι που τραγουδιέται από ένα παιδί (σολίστας) και ομάδα παιδιών. Έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα και ανήκει στην κατηγορία τραγουδιών που προωθούν τις ηθικές αξίες, όπως είναι η μόρφωση (Μόσχος, Τουμπακάρη & Τόμπλερ, 2009, σελ. 138).

Ο εκπαιδευτικός διδάσκει τη μελωδία και τους στίχους με το παρακάτω body percussion ανά φράση με τη μέθοδο της ερώτησης-απάντησης:

Σόμα Ντομ Τζάνγκαλ body percussion

The image shows a musical score for body percussion in 4/4 time, divided into four parts: chest, patchen, claps, and step. Each part is represented by a staff with a double bar line and a 4/4 time signature. The chest staff has notes with 'R' and 'L' above them. The patchen staff has notes with 'R' and 'L' above them. The claps staff has notes with 'R' and 'L' above them. The step staff has notes with 'R' and 'L' above them.

- ⇒ Συνοδεύουν την ηχογράφιση του τραγουδιού με ηχηρές κινήσεις (body percussion).
- ⇒ Ο εκπαιδευτικός με βάση την παρτιτούρα του τραγουδιού χωρίζει τους μαθητές σε 2 ομάδες που στέκονται αντικριστά (αντιφωνία). Οι σωλήνες μοιράζονται ως εξής: 1η ομάδα (ερώτηση): 1ος: Si,La 2ος: Mi 3ος: Sol,Fa# 4ος:Mi,Re 2η ομάδα (απάντηση): Mi (ζύμπε, τζάνγκαλ, άπρα).
- ⇒ Ο εκπαιδευτικός μουσικής διδάσκει το τραγούδι με τους σωλήνες δείχνοντας ποιος παίζει κάθε φορά, ενώ τραγουδάει ταυτόχρονα. Η διδασκαλία γίνεται ανά μουσική φράση.
- ⇒ Οι μαθητές χωρίζονται σε τρεις ομάδες και επεξεργάζονται μουσικά από μία στροφή: Η μία ομάδα εξασκείται με τους σωλήνες (1ο κουπλέ), η δεύτερη ενορχηστρώνει το τραγούδι με κρουστά (2ο κουπλέ) και η τρίτη δημιουργεί τις δικές της κινήσεις (ρεφραίν). Το τραγούδι παρουσιάζεται και από τις τρεις ομάδες ταυτόχρονα ως τελική εκτέλεση.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Μόσχος Κ., Τουμπακάρη Ν., & Τόμπλερ Μ. (2009). *Μουσικό Ανθολόγιο Α' & ΣΤ' Δημοτικού, Βιβλίο Δασκάλου*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.
- Περακάκη, Ε., & Μίντζα, Μ. (2018). *Παιχνίδια με τους μουσικούς σωλήνες boomwhackers*. Αθήνα: Fagottobooks.
- Pospisilova, L. (2011). *Housle,basa, trumpeta, pojedeme do sveta Afrika*. Prague: Hrajeto.